

Tiimipäällikkö Juha Riihimäki
Meri- ja vesiratkaisut / Kansainväliset hankkeet -tiimi

12.1.2026

SYKE/2025/2407

Julkinen

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Viite: VN/36656/2025

Asia: Lausuntopyyntö Kasvua ja vientiä vedestä 2026-2030 -ohjelmasta

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) lausunto Kasvua ja vientiä vedestä 2026-2030 – ohjelmasta

1.1. Yleisiä huomioita ohjelmasta

Suomen ympäristökeskus SYKE pitää ohjelmaa perusteltuna ja tarpeellisenä jatkona päättyneelle ”Vesiosaamisen kasvu ja kansainvälistyminen” -ohjelmalle.

Ohjelma asettaa selkeän ja kunnianhimoisen vision suomalaisen vesiosaamisen kasvulle ja kansainväliselle menestykselle vuosille 2026–2030. Se tukee kotimaisten vesiteknologioiden ja vesiratkaisujen kaupallistamista sekä vientipotentiaalin laajentamista globaaleille markkinoille, mikä vahvistaa alan yritysten kilpailukykyä ja lisää Suomen roolia luotettavana vesialan edelläkävijänä. Ohjelma rakentuu aiemman vesiosaamisen kasvu- ja kansainvälistymisohjelman oppeihin ja laajentaa niitä entistä strategisemmaksi toimintakehykseksi, jolloin vesialan ratkaisujen kaupallinen potentiaali ja kansainvälinen yhteistyöote nousevat keskeiseen asemaan. Lisäksi ohjelma korostaa vesiturvallisuuden, kiertotalouden ja vastuullisuuden roolia osana kestäväää talouskasvua sekä tukee vesiresilienssin ja huoltovarmuuden vahvistamista Suomessa ja vientimarkkinoilla, mikä heijastaa vettä strategisena resurssina ja kasvualustana. Ohjelma tulee myös vahvasti tukemaan Suomen kansainvälisen vesistrategian tavoitteita.

1.2. Tutkimuslaitosten panoksen hyödyntäminen ohjelman toimeenpanossa

Ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi on strategisesti tärkeää integroida tutkimuslaitosten asiantuntemus ja osaaminen tiiviisti sekä ohjelman toimeenpanon suunnitteluun että sen operatiivisiin toimenpiteisiin. Tutkimuslaitokset tuottavat korkealaatuista ja ajantasaista tietoa vesiteknologian, vesiturvallisuuden ja vesivastuullisuuden eri osa-alueilta, mikä voi toimia perustana tehokkaalle innovaatioiden kehittämiselle ja kaupallistamiselle. Niiden osallistuminen varhaisessa vaiheessa

ohjelman toimeenpanosuunnitelmien laatimiseen vahvistaa toimenpiteiden vaikuttavuutta ja pitkäjänteisyyttä sekä varmistaa, että päätöksenteko ja käytännön ratkaisut perustuvat monialaisiin ja objektiivisesti arvioituihin tutkimustuloksiin. Lisäksi tutkimusorganisaatioiden ja yritysten välinen yhteistyö ohjelman toteutuksessa voi nopeuttaa uusien ratkaisujen kehittämistä, pilotointia ja kansainvälistä skaalaamista, mikä tukee vesialan kasvua ja vientipotentiaalia. Esimerkiksi kansalliset tutkimusyhteisöt ja kansainväliset verkostot ovat jo rakentaneet yhteistoiminnallisia foorumeita, joissa julkisen ja yksityisen sektorin toimijat voivat yhdessä edistää vesiosaamisen vientiä ja kaupallisia sovelluksia. Syke ja useat muut tutkimuslaitokset ovat tehneet pitkäjänteistä vesialan institutionaalista yhteistyötä monissa kehittyvissä maissa ja EU:n naapuruus alueilla (mm. luotettavan vesitiedon tuottamisen vahvistamiseksi). Kehitetyt ratkaisut ja kumppanuudet vahvistavat Suomen edellytyksiä kaupallisen yhteistyön ja kumppanuuksien vahvistamiselle.

1.3. Vesi, rauha ja yhteiskunnallinen vakaus osana ohjelmaa

Kasvua ja vientiä vedestä 2026–2030 -ohjelma tarjoaa merkittävän mahdollisuuden vahvistaa Suomen vesialan kilpailukykyä ja kansainvälistä asemaa sekä tukisi Suomen kansainvälisen vesistrategian toteutusta. Ohjelman toteutuksessa on kuitenkin tärkeää huomioida, että vesivarojen hallinta ja käyttö liittyvät usein yhteiskunnallisiin jännitteisiin ja voivat olla konfliktien taustalla erityisesti haurailta ja kehittyvillä alueilla. Vesi ei ole ainoastaan taloudellinen resurssi, vaan myös strateginen tekijä, joka voi joko edistää vakautta ja yhteistyötä tai lisätä jännitteitä.

Suomi voi vahvistaa ohjelman vaikuttavuutta ja vastuullisuutta sisällyttämällä siihen seuraavat periaatteet ja toimenpiteet:

- **Konfliktisensitiivisyys osaksi ohjelmaa**
Kaikki ohjelman haurailta ja kehittyvillä alueilla toteutettavat toimenpiteet arvioidaan konfliktisensitiivisyyden näkökulmasta. Tämä tarkoittaa, että vientihankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa tunnistetaan ja minimoidaan riskit, jotka voivat lisätä tai eskaloida paikallisia jännitteitä tai heikentää yhteiskunnallista vakautta ja luoda uusia jännitteitä. Ohjelman tulisi sitoutua laatimaan ohjeistus ja koulutus suomalaisille vesialan toimijoille konfliktisensitiivisestä lähestymistavasta eli siitä, miten vientihankkeet voivat välttää jännitteiden lisäämistä, edistää paikallista yhteistyötä ja siten vahvistaa kestäväää rauhaa.
- **Vesidiplomatia ja rauhanrakentaminen**
Ohjelma tukee Suomen vesidiplomatiatyötä ja edistää vesiratkaisujen hyödyntämistä yhteistyön ja rauhan rakentamisen välineenä. Vesialan vientihankkeet voivat toimia luottamusta lisäävinä tekijöinä alueilla, joissa vesivarojen hallinta on herkkä kysymys. Tämä ei kuitenkaan tapahdu itsestään. Konfliktisensitiivinen lähestymistapa on olennaista myös osana vesidiplomatiatyölle ja vesiratkaisujen integroimiselle sen tukena.

Ohjelmassa voisi korostaa vesialatoimijoiden yhteistyön tärkeyttä ulkoministeriön ja kansainvälisten järjestöjen kanssa, jotta vientihankkeet tukisivat alueellista vakauden vahvistamista (esim. rajavesien hallinta, yhteiset vesivarojen hallintamallit).
- **Paikallisten kumppanuuksien vahvistaminen**
Ohjelman tulisi edellyttää vientihankkeissa paikallisten toimijoiden ja yhteisöjen osallistamista suunnitteluun ja toteutukseen. Tämä lisää hankkeiden hyväksyttävyyttä ja vähentää riskiä, että ne koetaan ulkopuolisiksi tai epäreiluiksi. Paikallisen omistajuuden ja osallistavuuden vahvistaminen parantaa osaltaan myös konfliktisensitiivisyyttä.
- **Sosiaalinen vaikutusarviointi osaksi pilotteja**
Pilottihankkeisiin voisi sisällyttää sosiaalisen ja yhteiskunnallisen vaikutuksen arviointi, jotta voidaan tunnistaa mahdolliset riskit ja varmistaa, että hankkeet tukevat kestäväää kehitystä ja vakautta. Tämäkin osaltaan vahvistaisi konfliktisensitiivisyyttä.
Rauhan ja kestävyuden korostaminen osana viestintää

Ohjelman viestinnässä voisi tuoda esiin, että suomalaiset vesiratkaisut edistävät kestävästä kehityksestä, yhteiskunnallista vakautta ja rauhaa. Tämä vahvistaisi Suomen profiilia vastuullisena ja luotettavana kumppanina.

Yllä mainittujen periaatteiden sisällyttäminen ohjelmaan tukisi Suomen strategisia tavoitteita ja vahvistaisi Suomen asemaa kansainvälisesti paitsi vesialan osaajana myös kestävästä rauhan ja vakauden edistäjänä.

1.4. Muita kommentteja

Vesi on tärkeä nähdä ohjelmassa perinteistä vesisektoria laajempaan kysymyksenä – suurin osa vedenkulutuksesta ja vesistövaikutuksista syntyy maataloudessa, metsätaloudessa, kaivannais- ja prosessiteollisuudessa. Tavoite 4 Poikkisektoraalisuus tuo tätä jo hyvin esiin. Sen yhteydessä myös muiden kuin vesialan yritysten vesivastuuosaamisen vahvistaminen (esim. koulutusten kautta) on tärkeässä roolissa. Vesi-intensiivisille sektoreille suunnattujen vesiteknologioiden kehittämisen lisäksi tulisi panostaa yrityksiin, joiden strategia ja toimintamalli ovat lähtökohtaisesti veden kannalta kestäviä – perustuen esim. veden kannalta kestävämpiin raaka-aineisiin ja arvoketjuihin.

Suomi voisi myös panostaa poikkisektoraalisen yhteistyön mallien vientiin – esim. ruokaketjulle ollaan tällä hetkellä kehittämässä Saaristomeriohjelman yhteydessä toimintamallia, joka tuo yhteen viranomaiset, ruokaketjujen yritykset, alkutuotannon sekä asiantuntijatahot. Toimintamallin avulla on tarkoitus ohjata ja tuoda yhteen yksityistä rahaa kohdennettuihin vesiensuojelutoimenpiteisiin kriittisimmillä osa-valuma-alueilla ja tiloilla.

Suomalaisilla yrityksillä on vahvaa ja kansainvälisesti tunnustettua osaamista meteorologisen ja hydrologisen seurannan teknologioissa, datanhallinnassa sekä ennuste- ja varhaisvaroitusjärjestelmissä. Pitkä kokemus vaativista pohjoisista olosuhteista on synnyttänyt ratkaisuja, jotka ovat luotettavia, skaalautuvia ja soveltuvia hyvin myös kehittyvien maiden tarpeisiin. YK:n Early Warnings for All -aloite korostaa ajantasaisen havainnoinnin, laadukkaan ennustamisen ja tehokkaan tiedonvälityksen merkitystä, ja juuri näillä osa-alueilla suomalaiset toimijat voivat tarjota kokonaisvaltaisia järjestelmiä, asiantuntijapalveluja ja digitaalisia ratkaisuja, joilla tuetaan ilmatoriskien hallintaa ja ihmishenkien suojelemista globaalisti.

Pääjohtaja Leif Schulman

Tiimipäällikkö Juha Riihimäki

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet:

tiimipäällikkö Juha Riihimäki, johtava tutkija Suvi Sojamo, erikoistutkija Anisa Doty, ryhmäpäällikkö Jari Uusikivi, kansainvälisten asiantuntijapalveluiden päällikkö Tea Törnroos

Liitteet Lisää asiakirjan liitteet
Jakelu Vastaanottajat
Tiedoksi Kopionsaajat

Sisällys

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) lausunto Kasvua ja vientiä vedestä 2026-2030 – ohjelmasta	1
1.1. Yleisiä huomioita ohjelmasta	1
1.2. Tutkimuslaitosten panoksen hyödyntäminen ohjelman toimeenpanossa	1
1.3. Vesi, rauha ja yhteiskunnallinen vakaus osana ohjelmaa	2
1.4. Muita kommentteja	3

Asiakirja: SYKE/2025/2407-2 Lausunto Kasvua ja vientiä vedestä 2026_ 2030.pdf

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Juha Riihimäki, Suomen ympäristökeskus, vesien- ja merenhoito

